

Briselē, 5.6.2019.
COM(2019) 530 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

Kipra

**Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais
ziņojums**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

Kipra

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais ziņojums

1. IEVADS

Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "Līgums") 126. pantā ir noteikta pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra. Šī procedūra sīkāk izklāstīta Padomes Regulā (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu¹, kas ir Stabilitātes un izaugsmes pakta daļa. Eurozonas dalībvalstīm Regulā (ES) Nr. 473/2013² ir noteikti atsevišķi pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras noteikumi.

Saskaņā ar Līguma 126. panta 2. punktu Komisijai budžeta disciplīnas ievērošana jāuzrauga, pamatojoties uz šādiem diviem kritērijiem: a) vai plānotā vai reālā valsts budžeta deficīta attiecība pret iekšzemes kopproduktu (IKP) pārsniedz 3 % atsauces vērtību (izņemot gadījumus, kad šī attiecība būtiski un pastāvīgi pazeminājusies un sasniegusi atsauces vērtībai tuvu līmeni, vai arī atsauces vērtība ir pārsniegta tikai izņēmuma kārtā un uz laiku, un šī attiecība joprojām ir tuva atsauces vērtībai) un b) vai valdības parāda attiecība pret IKP pārsniedz 60 % atsauces vērtību (izņemot, ja šī attiecība pietiekami samazinās un pietiekami strauji tuvojas atsauces vērtībai³).

Līguma 126. panta 3. punktā noteikts, ka tad, ja kāda dalībvalsts neizpilda viena vai abu šo kritēriju prasības, Komisijai jāsagatavo ziņojums. Minētajā ziņojumā turklāt *"ņem vērā to, vai valsts budžeta deficīts pārsniedz valdības ieguldījumu izdevumus, kā arī visus citus būtiskos faktorus, tostarp dalībvalsts ekonomikas un budžeta stāvokli vidēji ilgā laikā"*.

¹ OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp. Ziņojumā ņemts vērā arī dokuments "Specifikācijas par Stabilitātes un izaugsmes pakta īstenošanu un pamatnostādnes par stabilitātes un konverģences programmu formu un saturu", ko Ekonomikas un finanšu komiteja pieņēma 2016. gada 5. jūlijā un kas pieejams šeit: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 473/2013 par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eurozonas dalībvalstīs (OV L 140, 27.5.2013., 11. lpp.).

³ Nosacījumi "pietiekami samazinās" un "pietiekami strauji tuvojas" Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 1.a punktā ir definēti kā izpildīti, ja "[parāda attiecības] atšķirība attiecībā pret atsauces vērtību pēdējos trīs gados ir samazinājusies vidēji par vienu divdesmito daļu gadā". Regulā tālāk teikts: "Parāda kritērija prasību uzskata par izpildītu arī tad, ja Komisijas sniegtajās budžeta prognozēs ir norādīts, ka prasītais atšķirības samazinājums notiks trīs gadu ilgā laikposmā, ietverot divus gadus pēc pēdējā gada, par kuru ir pieejami dati." Regulā (EK) Nr. 1467/97 arī noteikts, ka būtu jāņem vērā "ekonomikas cikla ietekme uz parāda samazināšanas gaitu". Minētie elementi ir iestrādāti parāda samazināšanas etalonrādītājā, kas aprakstīts Stabilitātes un izaugsmes pakta rīcības kodeksā un ko apstiprinājusi Padome. Parāda etalonrādītāja sasniegšanu novērtē pēc trim dažādām konfigurācijām: uz pagātni vērsti novērtējums, uz nākotni vērsti novērtējums un parāda samazināšanas etalonrādītājs, kas koriģēts, ņemot vērā cikla ietekmi.

Šis ziņojums ir pirmais solis pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā, un tajā ir analizēta Kipras atbilstība Līgumā noteiktajam deficīta un parāda kritērijam, pienācīgi ņemot vērā ekonomiskos apstākļus un citus būtiskus faktorus.

Dati, ko Kipras iestādes paziņoja 2019. gada 29. martā⁴ un ko pēc tam validēja Eurostat⁵, rāda, ka vispārējās valdības nominālais deficīts Kiprā 2018. gadā sasniedza 4,8 % no IKP, savukārt parāds bija 102,5 % no IKP, kas nozīmē, ka attiecīgās Līgumā noteiktās 3 % un 60 % IKP atsaucēs vērtības ir pārsniegtas. Attiecībā uz 2019. gadu paziņojumā ziņots, ka vispārējās valdības nominālais pārpalikums plānots 3,4 % apmērā no IKP, bet parāda attiecība – 95,9 % apmērā no IKP. Kipras 2019. gada stabilitātes programmā, ko Komisija saņēma 2019. gada 30. aprīlī, nominālais pārpalikums plānots 3,0 % apmērā no IKP, bet parāda attiecība – 95,7 % apmērā no IKP.

Paziņotie dati liecina, ka Kipra 2018. gadā deficīta kritēriju neizpildīja (sk. 1. tabulu), jo paziņotais vispārējās valdības nominālais budžeta deficīts bija lielāks par noteikto atsaucēs vērtību 3 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, ko publiskoja 2019. gada 7. maijā, tiek sagaidīts, ka 2019. un 2020. gadā Kipra deficīta kritēriju izpildīs, jo tiek prognozēts, ka tās nominālā balance veidos pārpalikumu attiecīgi 3 % un 2,8 % apmērā no IKP. Arī balstoties uz stabilitātes programmā iekļauto scenāriju, tiek sagaidīts, ka Kipra no 2019. gada deficīta kritēriju izpildīs: nominālais pārpalikums tiek prognozēts 3,0 % apmērā no IKP 2019. gadā un 2,6 % apmērā no IKP 2020. gadā.

Kipras neatbilstība deficīta kritērijam 2018. gadā liecina par pirmšķietami pārmērīgu budžeta deficītu Stabilitātes un izaugsmes pakta nozīmē, taču te nav ņemti vērā visi turpmāk izklāstītie faktori.

Lai gan Kipras parāda attiecība 2018. gadā pārsniedza 60 % no IKP, tā 2018. gadā izpildīja pārejas noteikumu par parādu, un tiek prognozēts, ka 2019. un 2020. gadā tā sasniegs parāda samazināšanas etalonrādītāju. Tas liek domāt, ka Kipra atbilst parāda kritērijam Stabilitātes un izaugsmes pakta nozīmē.

1. tabula Vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds (% no IKP)

	2016	2017	2018	2019		2020	
				COM	SP	COM	SP
Vispārējās valdības balance	0,3	1,8	-4,8	3,0	3	2,8	2,6
Vispārējās valdības bruto parāds	105,5	95,8	102,5	96,4	95,7	89,9	89,1

Avots: 2019. gada stabilitātes programma (SP) un Komisijas 2019. gada pavasara prognoze (COM).

Tāpēc Komisija ir sagatavojusi šo ziņojumu, lai visaptveroši izvērtētu novirzes no deficīta kritērija un pārbaudītu, vai pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras uzsākšana ir pamatota. Deficīta kritērijs ir aplūkots ziņojuma 2. iedaļā. Parāda kritērijs ir aplūkots

⁴ Regulā (EK) Nr. 479/2009 noteikts, ka dalībvalstīm par plānoto un faktisko valsts budžeta deficīta un parāda līmeni Komisijai jāziņo divas reizes gadā. Jaunākie Kipras paziņotie dati ir pieejami: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables>.

⁵ Eurostat ziņu izlaidums Nr. 67/2019, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9731224/2-23042019-AP-EN/bb78015c-c547-4b7d-b2f7-4fffe7bcdfad>.

3. iedaļā. 4. iedaļā ir aplūkotas publiskās investīcijas un citi būtiski faktori, tostarp novērtējums par korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa (VTM) sasniegšanai. Ziņojumā ir ņemta vērā Komisijas 2019. gada pavasara prognoze.

2. DEFICĪTA KRITĒRIJS

Ja 2017. gadā Kipras vispārējās valdības nominālā bilance veidoja pārpalikuma 1,8 % apmērā no IKP, tad 2018. gadā tā sasniedza 4,8 % deficītu. Pēdējais rādītājs ietver valsts atbalsta vienreizējo ietekmi 8,3 % apmērā no IKP, kas tika sniegts sakarā ar Kipras kooperatīvās bankas pārdošanu un organizētu likvidāciju. Atskaitot vienreizējos pasākumus, nominālā bilance 2018. gadā veidoja pārpalikumu 3,5 % apmērā no IKP.

Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka vispārējās valdības bilances pārpalikums 2019. gadā atkal saruks līdz 3,0 % no IKP. Pieņemot, ka netiks mainīta līdzšinējā rīcībpolitika, Komisija prognozē, ka 2020. gadā nominālais pārpalikums būs 2,8 % no IKP.

Stabilitātes programmā iekļautā daudzgadu trajektorija prognozes periodā iezīmē nominālus pārpalikumus. Proti, saskaņā ar stabilitātes programmu nominālais pārpalikums 2019. gadā būs 3,0 % no IKP, bet 2020. gadā – 2,6 % no IKP. Tādējādi stabilitātes programma un Komisijas 2019. gada pavasara prognoze 2019. gadam paredz līdzīgus nominālos pārpalikumus. Attiecībā uz 2020. gadu nelielā atšķirība starp Komisijas prognozi un stabilitātes programmas prognozēm skaidrojama ar makroekonomiskajiem pieņēmumiem: dinamiskāki ieņēmumi, pamatojoties uz uzskaiti, un piesardzīgāki pieņēmumi par izdevumiem Komisijas prognozē.

Vispārējās valdības nominālais deficīts 2018. gadā sasniedza 4,8 % no IKP, kas ir krietni virs un ne tuvu Līgumā noteiktajai atsaucēs vērtībai 3 % no IKP.

Līguma un Stabilitātes un izaugsmes pakta nozīmē 3 % IKP atsaucēs vērtības pārsniegums 2018. gadā nav ārkārtējs, jo tam par pamatu nav ne ārkārtēji apstākļi, ne arī nopietna ekonomikas lejupslīde. Komisijas 2019. gada pavasara prognoze paredz, ka 2019. gadā turpināsies spēcīga izaugsme (3,1 %), bet 2020. gadā sagaidāms neliels palēninājums (2,7 %).

Līguma un Stabilitātes un izaugsmes pakta nozīmē 3 % IKP atsaucēs vērtības pārsniegums ir īslaicīgs. Proti, Komisijas un stabilitātes programmas budžeta prognozes liecina, ka vispārējās valdības bilance no 2019. gada atgriezīsies pie pārpalikuma, un tādējādi atsaucēs vērtība nebūs pārsniegta.

Kopsummā 2018. gada deficīts bija virs Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no IKP un nebija tai pietuvojis. Līguma un Stabilitātes un izaugsmes pakta nozīmē atsaucēs vērtības pārsniegums nav uzskatāms par ārkārtēju, taču tas ir īslaicīgs. Tādējādi analīze liek domāt, ka, pamatojoties uz 2018. gada budžeta izlietojuma datiem, Līguma un Regulas (EK) Nr. 1467/97 nozīmē deficīta kritērijs pirmšķietami nav izpildīts, taču te nav ņemti vērā visi turpmāk izklāstītie būtiskie faktori.

3. PARĀDA KRITĒRIJS

Vispārējās valdības bruto parāda attiecība pret IKP 2018. gadā sasniedza 102,5 %, daļēji reversējot straujo kritumu līdz 95,8 % no IKP 2017. gadā. Šis pieaugums galvenokārt skaidrojams ar dažādu valdības obligāciju emisiju 2018. gada aprīlī un jūlijā, kas sasniedza 15 % no IKP (3,2 mljrd. EUR) un bija saistīta ar valdības atbalsta pasākumiem Kipras

kooperatīvās bankas pārdošanai un organizētai likvidācijai. Šis notikums atspoguļots apjomīgā pozitīvā atlikumu un plūsmu korekcijā 2018. gadā, kas nozīmē augšupvērstas līmeņa izmaiņas valdības parāda trajektorijā. Tomēr parāda attiecība pret IKP 2018. gadā pieauga tikai par 7 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, jo ar Kipras kooperatīvo banku saistīto parāda pieaugumu daļēji izlīdzināja spēcīgs fiskālais sniegums, lavīnas efekts un aktīvas parādu pārvaldības operācijas. Parāda dinamika sīkāk iztirzāta 4.3. iedaļā.

Komisijas 2019. gada pavasara prognoze paredz, ka tuvākajos gados tiks panākts stabils parāda samazinājums: 2019. gadā tas saruks līdz 96,5 % no IKP, bet 2020. gadā būs zem 90 %.

Saskaņā ar stabilitātes programmu laikā no 2019. līdz 2022. gadam parāda attiecība pret IKP strauji samazināsies, un tam par iemeslu galvenokārt ir prognozes par lielu primāro pārpalikumu (virs 4,0 % no IKP) un spēcīgu nominālo IKP pieaugumu. Tiek prognozēts, ka valdības parāds 2019. gadā saruks līdz 95,7 % no IKP, bet 2020. gadā turpinās samazināties un būs zem 90 %. Nesakritība ar Komisijas prognozēm pie nemainīgas rīcībpolitikas galvenokārt skaidrojama ar optimistiskākām prognozēm par izaugsmi un inflāciju un mazāku atlikumu un plūsmu korekciju.

2. tabula. Atbilstība parāda samazināšanas etalonrādītājam

	2017	2018	2019		2020	
			COM	SP	COM	SP
Bruto parāda attiecība	95,8	102,5	96,4	95,7	89,9	89,1
Sarpība ar parāda etalonrādītāju ^{1,2}			-6,5	-9,1	-4,7	-8,7
Strukturālā korekcija ³ <i>Jāsalīdzina ar:</i>	0,2	0,7				
Vajadzīgā korekcija ⁴	-1,2	-3,7				

Avots: 2019. gada stabilitātes programma (SP), Komisijas 2019. gada pavasara prognoze (COM), Komisijas aprēķini.

Piezīmes.

¹ Nav relevanti dalībvalstīm, uz kurām attiecas 2011. gada novembra pārmērīga deficīta novēršanas procedūra, un trīs gadu periodā, kas seko pārmērīga deficīta korekcijai.

² Rāda atšķirību starp parāda attiecību pret IKP un parāda etalonrādītāju. Ja tā ir pozitīva, prognozētā bruto parāda attiecība pret IKP parāda samazināšanas etalonrādītājam neatbilst.

³ Piemēro tikai trīs gadu pārejas periodā, kas seko pārmērīga deficīta korekcijai, kura veikta sakarībā ar 2011. gada novembra pārmērīga deficīta novēršanas procedūrām.

⁴ Tā definē atlikušo ikgadējo strukturālo korekciju pārejas periodā, un, pieņemot, ka tiek realizētas COM (SP) iepriekšējo gadu budžeta prognozes, tā nodrošina, ka - ja tā tiks ievērota - dalībvalsts pārejas perioda beigās sasniegs parāda samazināšanas etalonrādītāju.

Pēc pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras atcelšanas 2015. gadā Kiprai piemēroja trīs gadu pārejas periodu, kura laikā tai bija jāsasniedz parāda samazināšanas etalonrādītājs. Minētais pārejas periods sākās 2016. gadā un ilga līdz 2018. gadam. Tā kā tiek prognozēts, ka valdības parāds saglabāsies virs 60 % no IKP, no 2019. gada ir piemērojams parāda samazināšanas etalonrādītājs.

Paziņotie dati liecina, ka Kipra 2018. gadā ir guvusi pietiekamus panākumus virzībā uz parāda samazināšanas etalonrādītāju (sk. 2. tabulu), jo tiek lēsts, ka izmaiņas strukturālajā bilanci 2018. gadā pārsniedza vajadzīgo minimālo lineāro strukturālo korekciju (par 4,3 % no IKP).

Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi parāda samazināšanas etalonrādītāju Kipra sasniegs arī 2019. un 2020. gadā, jo paredzams, ka tās parāda attiecība pret IKP būs mazāka par noteikto etalonrādītāju, negatīvajai starpībai ar parāda etalonrādītāju sasniedzot attiecīgi 6,5 % no IKP un 4,7 % no IKP.

Arī pamatojoties uz stabilitātes programmā iekļauto scenāriju, tiek sagaidīts, ka 2019. un 2020. gadā Kipra parāda kritēriju izpildīs. Paredzams, ka Kipra parāda samazināšanas etalonrādītāju sasniegs, ko apliecina negatīva starpība ar parāda etalonrādītāju – attiecīgi 9,1 % no IKP un 8,7 % no IKP.

Tādējādi Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/97 definēto parāda kritēriju Kipra ir izpildījusi.

4. BŪTISKIE FAKTORI

Līguma 126. panta 3. punkta noteikts, ka Komisijas ziņojumā *“ņem vērā arī to, vai valdības budžeta deficīts pārsniedz valdības investīciju izdevumus, kā arīņem vērā visus citus būtiskus faktoros, tostarp dalībvalsts ekonomikas un budžeta stāvokli vidēji ilgā laikā”*. Minētie faktori ir sīkāk skaidroti Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 3. punktā, kurā arī noteikts, ka vērā ņem *“jebkurus citus faktoros, kurus attiecīgā dalībvalsts uzskata par būtiskiem, lai pilnīgi novērtētu atbilstību deficīta un parāda kritērijiem, par ko dalībvalsts paziņojusi Padomei un Komisijai”*.

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 4. punktu būtiskos faktoros ņem vērā, novērtējot atbilstību uz deficīta kritērija pamata. Tomēr, ja valdības parāda attiecība pret IKP pārsniedz atsaucē vērtību, tad šos, ko veic, lai pieņemtu lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta esību (kā paredzēts Līguma 126. panta 4., 5. un 6. punktā), šos faktoros ņem vērā tikai tad, ja ir pilnībā izpildīti šādi divi nosacījumi: vispārējās valdības budžeta deficīts saglabājas tuvu atsaucē vērtībai un atsaucē vērtības pārsniegums ir īslaicīgs. Tādējādi, tā kā valdības parāda attiecība pret IKP ir 102,5 % no IKP un budžeta deficīts ir 4,8 % no IKP, kas nav tuvu Līgumā noteiktajai atsaucē vērtībai, šos, ko veic, lai attiecībā uz Kipru pieņemtu lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta esību, būtiskos faktoros nevar ņemt vērā.

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 6. punktu, ja Padome nolemj, ka dalībvalstī ir pārmērīgs budžeta deficīts, būtiskos faktoros ņem vērā nākamajos procedūras posmos, jo īpaši, kad jānosaka termiņš pārmērīga budžeta deficīta koriģēšanai un kad šo termiņu potenciāli pagarina.

Turpmākajās apakšiedaļās iztirzāti šādi jautājumi: 1) budžeta stāvoklis vidējā termiņā, tostarp novērtējums par to, kā ir izpildīta vajadzīgā korekcija virzībā uz VTM, un publisko investīciju attīstība; 2) izmaiņas valdības vidēja termiņa parāda stāvoklī, tā dinamika un ilgtspējība, 3) vidēja termiņa ekonomiskais stāvoklis; 4) citi faktori, kurus Komisija uzskata par būtiskiem, un 5) citi dalībvalsts minētie faktori.

4.1. Budžeta stāvoklis vidējā termiņā

Ex post novērtējumā par Kipras atbilstību preventīvajai daļai konstatēts, ka strukturālā bilance 2018. gadā veidoja pārpalikumu 2,0 % apmērā no IKP, kas krietni pārsniedz vidēja termiņa mērķi – līdzsvarots budžeta stāvoklis strukturālā izteiksmē. Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi paredzams, ka Kipras pozīcijas 2019. un 2020. gadā saglabāsies virs tās vidējā termiņa budžeta mērķa.

Nominālā un strukturālā balance un korekcija virzībā uz VTM

Nominālā balance

Kipras nominālā balance 2018. gadā samazinājās līdz deficītam 4,8 % apmērā no IKP, turpretī 2017. gadā tā veidoja pārpalikumu 1,8 % apmērā no IKP un 2016. gadā – 0,3 % no IKP. Sakarā ar spēcīgo ekonomisko izaugsmi, tostakt lieliem nodokļu ieņēmumiem, un labvēlīgām norisēm darba tirgū, ieņēmumu attiecība pret IKP pieauga par 0,8 procentpunktiem no IKP Izdevumu attiecība pret IKP palielinājās par 7,3 procentpunktiem no IKP, kas galvenokārt skaidrojams ar ietekmi, ko radīja valdības atbalsta pasākumi Kipras kooperatīvās bankas pārdošanai un organizētai likvidācijai. Komisijas 2019. gada pavasara prognoze paredz, ka 2019. gadā vispārējās valdības budžeta pārpalikums būs 3,0 % no IKP, bet 2020. gadā – 2,8 % no IKP. Stabilitātes programma tiecas uz nominālo pārpalikumu 2019. gadā 3,0 % apmērā no IKP, bet 2020. gadā – 2,6 % no IKP.

VTM un strukturālā balance

Kipras strukturālā balance 2018. gadā veidoja pārpalikumu 2,0 % apmērā no IKP, turpretī 2017. gadā pārpalikums bija 1,3 % no IKP un 2016. gadā – 1,1 % no IKP. Tādējādi 2018. gada strukturālā balance krietni pārsniedza vidēja termiņa mērķi – līdzsvarots budžeta stāvoklis strukturālā izteiksmē.

Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi strukturālais pārpalikums 2019. gadā saruks līdz 1,1 % no IKP un 2020. gadā – 0,7 % no IKP, kas daļēji skaidrojams ar izlaides pozitīvās starpības palielināšanos. Pamatojoties uz stabilitātes programmā sniegto informāciju, tiek prognozēts, ka pārrēķinātā strukturālā balance 2019. gadā veidos 1,5 % no IKP, 2020. gadā – 1,0 % no IKP un programmas perioda gaitā turpinās samazināties. Gan Komisijas 2019. gada pavasara prognozē, gan stabilitātes programmā tiek sagaidīts, ka strukturālā balance 2019. un 2020. gadā joprojām būs virs vidēja termiņa mērķa. Atšķirības ar Komisijas prognozi ir radušās tāpēc, ka atšķiras plānotais nominālais pārpalikums un tiek prognozēta mazāka izlaides starpība, kā rezultātā mazinās cikliskā korekcija.

Publiskās investīcijas

Pēc zemākā punkta 2014. gadā, kad publiskās investīcijas Kiprā bija 2,1 % apmērā no IKP, 2017. gadā tās pieauga līdz 2,7 % no IKP, kas atbilst ES vidējam rādītājam. Publiskās investīcijas 2018. gadā turpināja pieaugt, sasniedzot 5,5 % no IKP, lai gan pieaugums galvenokārt skaidrojams ar divu jaunu vienību (t. i., *Sedipes* un *Kedipes*) iekļaušanu vispārējās valdības sektorā pēc Kipras kooperatīvās bankas pārdošanas un organizētas likvidācijas. Konkrēti, šīs vienības saņēma aptuveni 670 milj. EUR lielas investīcijas, kas atbilst pamatlīdzekļiem, kuri no bijušās Kipras kooperatīvās bankas tika saņemti kā nodrošinājums. Publisko investīciju daļa kopējos valdības izdevumos Kiprā 2017. gadā veidoja 7,3 %, bet 2018. gadā – 12,4 %.

Saskaņā ar 2019. gada stabilitātes programmu tiek prognozēts, ka publiskās investīcijas prognozes periodā saruks līdz aptuveni 2,0 % no IKP.

Valdības galvenās investīciju prioritātes ir izklāstītas valdības stratēģijas paziņojumā. Saskaņā ar 2019. gada valsts reformu programmu stratēģijas vispārējais mērķis ir palielināt izaugsmes potenciālu, uzlabot konkurētspēju un aizsargāt izaugsmes ilgtspējību ilgtermiņā. Lai Kipru padarītu pievilcīgāku investoru acīs, uzsvars tiek likts uz reformām, kuru mērķis ir izveidot efektīvu darījumdarbības vidi, sekmēt investīcijas, veicināt labāku regulējumu un racionalizēt procedūras. Citas prioritātes ir saistītas ar reformām, kuru mērķis ir palielināt

publiskā sektora efektivitāti, veicināt MVU un uzņēmējdarbību un uzlabot iztiesāšanas efektivitāti. Šīs reformas ir atspoguļotas arī valstij adresētajos ieteikumos. Nākotnē sagaidāms, ka investīcijas (gan publiskās, gan privātās) tiks novirzītas uz tādām jomām kā enerģētika, tūrisms, kuģniecība, rūpniecība, izglītība, veselība, tieslietas, pētniecība un inovācija, digitalizācija un vide.

4.2. Valdības vidēja termiņa parādsaistības

Neraugoties uz parāda pieaugumu 2018. gadā banku nozares atbalsta pasākumu dēļ, kā rezultātā daļēji tika reversēts 2017. gadā panāktais kritums, tiek sagaidīts, ka valdības parāds no 2019. gada stabili samazināsies, jo tiek prognozēts, ka saglabāsies liels primārais budžeta pārpalikums un spēcīgs nominālais IKP pieaugums. Tomēr Komisijas fiskālās stabilitātes analīze rāda, ka joprojām pastāv fiskālie riski. Proti, liels valdības parāds padara Kipru neaizsargātu pret iespējamiem finansiāliem vai ekonomiskiem satricinājumiem. Šos riskus zināmā mērā mazina ierobežotās vajadzības pēc finansējuma vidējā termiņā un attieksmes uzlabošanās pret Kipras valsts risku finanšu tirgū.

Parāda dinamika

Pēc tam, kad valdības parāds 2017. gada beigās ievērojami samazinājās (par gandrīz 10 procentpunktiem no IKP) un sasniedza 95,8 % no IKP, 2018. gadā valdības parāds pieauga līdz 102,5 % no IKP. Šis pieaugums galvenokārt bija saistīts ar vienreizēju valdības atbalstu Kipras kooperatīvās bankas pārdošanai un organizētai likvidācijai, kas ietvēra dažādu valdības obligāciju emisiju 2018. gada aprīlī un jūlijā, kas veidoja 15 % no IKP (3,2 mljrd. EUR). Šis darījums nozīmēja, ka paaugstinājās Kipras valdības parāda līmenis. Tomēr parāda attiecība pret IKP 2018. gadā pieauga tikai par 7 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2017. gadu, jo ar Kipras kooperatīvo banku saistīto parāda pieaugumu daļēji kompensēja spēcīgs fiskālais sniegums, lavīnas efekts (t. i., izmaiņas parāda attiecībā pret IKP sakarā ar atšķirību starp nominālo pieaugumu un procentu likmi) un aktīvas parādu pārvaldības operācijas. Pēdējā darbība paredzēja daļu parāda atmaksāt no uzkrātajiem naudas atlikumiem, proti, 2018. gada decembrī valdība pilnībā atmaksāja parādu Kipras Centrālajai bankai (483 milj. EUR jeb 2,3 % no IKP).

Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka parāda attiecība pret IKP pastāvīgi samazināsies un 2019. gadā saruks līdz 96,4 % no IKP, bet 2020. gadā turpinās mazināties zem 90 % no IKP. Samazinājums galvenokārt ir skaidrojams ar prognozēto lielo primāro budžeta pārpalikumu aptuveni 5 % apmērā no IKP un spēcīgu nominālo IKP pieaugumu.

Saskaņā ar stabilitātes programmā prognozēto valdības parāds 2019.–2022. gadā strauji samazināsies. Tiek prognozēts, ka valdības parāds 2019. gadā strauji saruks līdz 95,7 % no IKP un 2020. gadā turpinās mazināties un būs zem 90 %. Komisijas 2019. gada pavasara prognoze paredz, ka parāda samazinājums 2019. gadā būs neliels, nekā prognozēts stabilitātes programmā; tam par iemeslu ir piesardzīgākas prognozes par izaugsmi un inflāciju un lielāka atlikumu un plūsmu korekcija (finanšu aktīvu uzkrājuma ziņā).

Procentu izdevumi

Saskaņā ar vispārējo tendenci eurozonā Kipras parāda instrumentu procentu likmes ir sasniegušas vēsturiski zemu līmeni. Septiņgadu obligāciju ienesīgums 2019. gada aprīlī beigās sasniedza aptuveni 0,9 %, bet desmitgadu obligāciju ienesīgums bija aptuveni 1,4 %,

sasniedzot rekordzemu līmeni kopš 2015. gada. Pamatojoties uz paziņotajiem datiem, netiešā procentu likme pēdējos gados ir samazinājusies no 3,0 % 2015. gadā līdz 2,4 % 2018. gadā. Paredzams, ka 2019. gadā tā saglabāsies aptuveni 2,4 % līmenī.

Parāda atmaksājamība

Kipras iestādes ir izmantojušas labvēlīgus tirgus nosacījumus, lai nenomaksāto parādu pārfinansētu par daudz zemākām likmēm ar ievērojami ilgāku termiņu.

Fiskālās stabilitātes analīze īstermiņā uzrāda fiskālos riskus, lai gan prognozētajam lielajam primārajam pārpalikumam 2019. gadā vajadzētu ļaut ievērojami samazināt valdības parādu un tādējādi zināmā mērā mazināt šos riskus. S0 rādītājs liecina par fiskālā stresa risku viena gada periodā⁶. Vājās vietas meklējamas gan fiskālajā, gan finanšu konkurētspējas jomā. Tas galvenokārt ir skaidrojams ar vienreizējiem banku nozares atbalsta pasākumiem, kuru rezultātā pasliktinājās vairāki fiskālie mainīgie lielumi, piemēram, primārā balance un valdības neto un bruto parāds 2018. gadā, kā arī lielais privātā sektora parāds. Visbeidzot, finanšu tirgos ir uzlabojusies attieksme pret Kipras valsts risku, kas vēl vairāk mazina īstermiņa risku.

Vidējā un ilgākā termiņā Kipra saskaras ar vidēji augstiem fiskālās stabilitātes riskiem. S1 ilgtermiņa nepietiekamības rādītāja negatīvā vērtība norāda uz faktu, ka nav nepieciešami tūlītēji fiskālās korekcijas pasākumi, lai līdz 2033. gadam parāds būtu kļuvis mazāks par atsaucē vērtību 60 % no IKP, kas tādējādi liecina par zemu risku vidējā termiņā. Tomēr parāda atmaksājamības analīze⁷ liecina, ka parāda attiecība pret IKP līdz 2029. gadam saruks nedaudz virs kritiskā 60 % sliekšņa, kas norāda uz vidēju risku. Tiek uzskatīts, ka ilgtermiņā Kipras fiskālās stabilitātes risks ir vidēji augsts. S2 ilgtermiņa nepietiekamības rādītājs uzrāda zemu risku, savukārt parāda atmaksājamības analīze ilgtermiņā uzrāda vidēji augstu risku, kam par iemeslu ir ievainojamība augstā parādu sloga dēļ.

Iepriekš minētie riski un augstais valdības parāda līmenis ir apliecinājums tam, cik svarīgi ir saglabāt fiskālo disciplīnu vidējā termiņā un ilgtermiņā un nepārtraukt izaugsmi veicinošas strukturālās reformas, lai nodrošinātu lejupēju valdības parāda trajektoriju.

4.3. Vidēja termiņa ekonomiskais stāvoklis

Neraugoties uz vairāku strukturālo reformu īstenošanu, potenciālā izaugsme Kiprā joprojām ir ierobežota, jo joprojām pastāv pagātnes problēmas, piemēram, ļoti liels ienākumus

⁶ Sīkākai informācijai skatīt 2018. gada ziņojumu par fiskālo stabilitāti, *European Economy Institutional Paper*, Nr. 094.

⁷ Šajā parāda atmaksājamības analīzē par izejas punktu izmantota Komisijas 2019. gada pavasara prognoze (2019. un 2020. gadam). Pēc 2020. gada analīzes pamatā ir šādi Komisijas metodikā noteiktie standarta pieņēmumi: i) strukturālā primārā balance pirms novecošanas izmaksām tiek uzturēta ar pārpalikumu 2,7 % apmērā no IKP, pieņemot, ka fiskālā politika netiek mainīta; ii) inflācija līdz 2023. gadam konverģē uz 2,0 % un pēc tam saglabājas stabila; iii) 10 gadu prognozes perioda beigās reālā jaunu un pagarinātu parādsaistību ilgtermiņa procentu likme būs lineāri konverģējusi uz 3 % (5 % nominālā izteiksmē), kas atbilst pieņēmumiem, par kuriem panākta vienošanās ar Ekonomikas politikas komitejas Darba grupu novecošanas jautājumos; iv) reālais IKP periodā t+10 pieaug tempā, kas prognozēts atbilstoši metodēm, par kurām panākta kopīga vienošanās ar Ekonomikas politikas komitejas Darba grupu izlaides starpības jautājumos, bet pēc tam pieaug saskaņā ar Eiropas Komisijas – Darba grupas novecošanas jautājumos prognozēm (vidējais temps 2018.–2029. gadā apmēram 1,5 %); un v) novecošanas izmaksas attīstās saskaņā ar prognozēm 2018. gada ziņojumā par novecošanu.

nenesošu aizdevumu īpatsvars finanšu sektorā un lielas privātās un valsts parādsaistības. Kipra ir guvusi zināmus panākumus 2018. gada valstij adresēto ieteikumu izpildē, proti, ir īstenoti svarīgi pasākumi saistībā ar visaptverošu stratēģiju ienākumus nenesošu aizdevumu samazināšanai, ir atvieglota MVU piekļuve finansējumam un ir sākti gatavošanās valsts veselības apdrošināšanas sistēmas pirmā posma īstenošanai.

Cikliskie nosacījumi, potenciālā izaugsme un inflācija

Kipra bija viena no Eiropas valstīm, ko ekonomikas krīze skāra vissmagāk, un tāpēc tā lūdza ārējo finansiālo palīdzību. 2013.–2015. gadā tā īstenoja ekonomisko korekciju programmu, uzsvāra liekot uz finanšu sektoru. Tomēr saglabājās pagātnes problēmas, par ko liecina otras lielākās bankas (Kipras kooperatīvā banka) pārdošana un organizēta likvidācija 2018. gadā. No 2012. līdz 2014. gadam Kipra piedzīvoja recesiju, taču 2015. gadā atsākās reālā izaugsme. Sākot no 2016. gada, Kiprā novērota spēcīga cikliskā augšupeja ar gada reālo izaugsmi virs 4 % 2016.–2017. gadā un tuvu tai 2018. gadā. Darba tirgus pārliecinoši atguvās, un pēdējā laikā nodarbinātība augusi par aptuveni 4 % gadā, bet algu pieaugums bijis viduvējs. Bezdarba līmenis krīzes kulminācijas laikā sasniedza gandrīz 17 %, bet 2019. gada februārī tas bija nokrities līdz 7,1 %. Nesen sarucis arī ilgstoša bezdarba līmenis.

3. tabula. Makroekonomiskā un budžetārā attīstība (% no IKP)

	2016	2017	2018	2019		2020	
				COM	SP	COM	SP
Reālais IKP (izmaiņas %)	4,8	4,5	3,9	3,1	3,6	2,7	3,2
Potenciālais IKP (izmaiņas %)	0,8	2,1	1,9	2,1	2,8	2,1	3,1
Izlaides starpība (% no potenciālā IKP)	-1,5	0,8	2,8	3,8	3,0	4,3	3,1
Vispārējās valdības balance	0,3	1,8	-4,8	3,0	3	2,8	2,6
Primārā balance	3,1	4,3	-2,3	5,4	5,3	4,9	4,8
Vienreizēji un citi pagaidu pasākumi	-0,1	0,0	-8,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Valdības bruto pamatkapitāla veidošana	2,5	2,7	5,5	2,2	2,1	2,2	2
Cikliski koriģētā balance	1,1	1,3	-6,2	1,1	1,5	0,7	1,0
Cikliski koriģētā primārā balance	3,8	3,9	-3,7	3,5	3,8	2,7	2,2
Strukturālā balance (i)	1,1	1,3	2,0	1,1	1,5	0,7	1
Strukturālā primārā balance	3,9	3,9	4,5	3,5	3,8	2,7	2,2

Avots: 2019. gada stabilitātes programma (SP) un Komisijas 2019. gada pavasara prognoze (COM)

Piezīmes.

(i) Cikliski koriģētā balance, no kuras atskaitīti vienreizēji un citi pagaidu pasākumi.

Paredzams, ka, pateicoties iekšzemes pieprasījumam (konkrēti, privātais patēriņš un investīcijas), nākotnē reālā izaugsme būs stabila. Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi IKP pieaugums 2019. gadā būs 3,1 %, bet 2020. gadā – 2,7 %. Inflācija Kiprā vairākus gadus ir bijusi ļoti neliela, un sagaidāms, ka tāda tā saglabāsies arī turpmāk. Saskaņotais patēriņa cenu indekss, domājams, 2019. gadā pieaugs līdz 0,9 % (pēc 0,8 % inflācijas 2018. gadā), bet 2020. gadā – līdz 1,1 %. Neraugoties uz vairāku strukturālo reformu īstenošanu, potenciālā izaugsme Kiprā joprojām ir ierobežota, jo joprojām saglabājas pagātnes problēmas, tostarp ļoti liels ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvars finanšu

sektorā un lielas privātās un valsts parādsaistības. Tiek lēsts, ka 2018.–2020. gadā potenciālā izaugsme būs aptuveni 2 %, un galvenais pozitīvais faktors, kas to sekmēs būs kapitāla uzkrāšana, kam sekos kopējais darbaspēka ieguldījums (kuru veicina nodarbinātības pieaugums). Tiek lēsts, ka pēc vairākiem gadiem negatīvu devumu kopējā faktoru produktivitāte 2019. un 2020. gadā būs pozitīva, bet joprojām būs ļoti tuvu nullei.

Izlaides starpība ir pozitīva un kļūst arvien pozitīvāka. Paredzams, ka tā pieaugs no 2,8 % 2018. gadā līdz 4,3 % 2020. gadā.

Strukturālās reformas

2019. gada 15. aprīlī pieņemtajā valsts reformu programmā⁸ Kipras valdība apstiprināja savu apņemšanos īstenot plašu strukturālo reformu programmu, kas ilgtermiņā palīdzēs saglabāt ilgtspējīgu izaugsmi. Galvenās reformu programmas prioritātes koncentrējas uz to problēmu risināšanu, kas konstatētas Padomes 2018. gada konkrētai valstij adresētajos ieteikumos⁹ un Kipras 2019. gada ziņojumā¹⁰.

Kipras 2019. gada ziņojumā secināts, ka kopumā dalībvalsts 2018. gada valstij adresēto ieteikumu īstenošanā ir panākusi zināmu progresu. Konkrētāk, ir panākts ievērojams progress svarīgu pasākumu īstenošanā saistībā ar visaptverošu stratēģiju, kuras mērķis ir samazināt ienākumus nenesošus aizdevumus, tostarp stiprinot tiesisko regulējumu attiecībā uz maksātspēju, piespiedu atsavināšanu un aizdevumu pārdošanu. Kipra ir panākusi zināmu progresu attiecībā uz finansējuma pieejamību MVU: tā ir ieviesusi jaunus finanšu instrumentus un gatavojas valsts veselības apdrošināšanas sistēmas pirmā posma īstenošanai. Pavisam nelieli panākumi ir gūti šādās jomās: i) reformas valsts pārvaldē un pašvaldībās, ii) plānoto privatizācijas projektu īstenošana, iii) neefektivitātes izskaušana tiesu sistēmā, iv) uzticamas sistēmas izveide īpašumtiesības apliecināšu dokumentu nodošanai un izdošanai, v) efektīvāks valsts nodarbinātības dienestu darbs ar jauniešiem un vi) izglītības sistēmas reformēšana. Nav gūti panākumi attiecībā uz apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu uzraudzības stiprināšanu un administratīvo procedūru vienkāršošanu attiecībā uz lielām investīcijām.

Turklāt Komisija 2019. gada februārī secināja, ka Kiprā ir pārmērīga makroekonomiskā nelīdzsvarotība, proti, augsts privāto, valsts un ārējo parādu un ienākumus nenesošu aizdevumu līmenis apstākļos, kad joprojām ir relatīvi augsts (lai arī ar lejupēju tendenci) bezdarbs un vājš izaugsmes potenciāls.

4.4. Citi faktori, kurus Komisija uzskata par būtiskiem

Finansiālās stabilitātes saglabāšanai valdība pieņēma vairākus pasākumus, ar kuriem tika atbalstīta Kipras kooperatīvās bankas pārdošana un organizēta likvidācija. Ar šiem finanšu

⁸ Valsts reformu programma, Kipra, 2019. gads, <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-cyprus-en.pdf>

⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0910\(12\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0910(12)&from=LV)

¹⁰ Kipras 2019. gada ziņojums. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-european-semester-country-report-cyprus_en.pdf

sektora atbalsta pasākumiem 2018. gadā vispārējās valdības bilanci izveidojās deficīts un pieauga valdības parāds, kas jau apspriests 4.2. un 4.3. iedaļā. Konkrēti, vienreizējiem banku nozares atbalsta pasākumiem 2018. gadā bija negatīva ietekme uz vispārējās valdības bilanci 8,3 % apmērā no IKP (1,7 mljrd. EUR)¹¹. Turklāt dažādu valdības obligāciju emisija, kas saistīta ar šiem atbalsta pasākumiem, ietekmēja valdības parādu par 15 % no IKP (3,2 mljrd. EUR).

No citiem faktoriem, kurus Komisija uzskata par būtiskiem, īpaša uzmanība pievērsta finanšu iemaksām, ar ko veicina starptautisko solidaritāti un palīdz sasniegt Savienības rīcībpolitiskos mērķus, parādiem, kas radušies saistībā ar divpusēju un daudzpusēju atbalstu starp dalībvalstīm finanšu stabilitātes nodrošināšanas kontekstā, un parādiem, kas saistīti ar finanšu stabilizēšanas darbībām lielu finanšu sistēmas traucējumu gadījumā (Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 3. punkts).

Regulas (ES) Nr. 473/2013 12. panta 1. punktā ir noteikts, ka šajā ziņojumā ņem vērā arī to, “kāda mērā attiecīgā dalībvalsts ņēmusi vērā [šīs pašas regulas] 7. panta 1. punktā minēto Komisijas atzinumu [par šīs valsts budžeta plāna projektu]”. Komisijas atzinumā par Kipras 2019. gada budžeta plāna projektu secināts, ka Kipra 2018. un 2019. gadā izpildīja Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus, un iestādes tika aicinātas īstenot 2019. gada budžetu¹². Budžetu bez būtiskām izmaiņām salīdzinājumā ar budžeta plāna projektu Parlaments pieņēma 2018. gada 14. decembrī. No dažiem 2019. gada budžetā apstiprinātajiem papildu pasākumiem vislielākā paredzamā ietekme 2019. gadā ieņēmumu daļā tiek lēsta akcīzes nodokļa samazinājumam degvielai (-0,3 % no IKP).

4.5. Citi dalībvalsts minētie faktori

2019. gada 31. maijā Kipras iestādes saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 3. punktu nosūtīja vēstuli ar būtiskiem faktoriem. Galvenie iestāžu minētie faktori jau lielākoties apskatīti iepriekšējās iedaļās izklāstītajā analīzē.

Kipras iestādes uzsver to, ka fiskālie rādītāji Kiprā joprojām ir spēcīgi, un 3 % IKP atsaucēs vērtības pārsniegums 2018. gadā ir pilnībā saistīts ar valdības īslaicīgajiem atbalsta pasākumiem Kipras kooperatīvajai bankai. Turklāt vēstulē minēts, ka vienreizējie pasākumi, ar ko tika atbalstīta Kipras kooperatīvā banka, tika uzskatīti par nepieciešamiem finansiālajai stabilitātei, jo tie bankai palīdzēja pamest finanšu tirgu organizētas likvidācijas ceļā un bankas darbības daļēji pārdot citai banku iestādei.

¹¹ 1,7 mljrd. EUR vērtē ar Kipras kooperatīvo banku saistīto banku nozares atbalsta pasākumu ietekmi uz vispārējās valdības fiskālajiem kontiem 2018. gadā lielos vilcienos aprēķināta šādi: i) kapitāla pārvedums 710 milj. EUR apmērā, kas izriet no iegādes vērtības (2,17 mljrd. EUR), no kuras atskaitīta jauno struktūru saņemto ienākumus nenesošo aizdevumu reālā ekonomiskā vērtība (1,46 mljrd. EUR, kas izriet no ienākumus nenesošu aizdevumu nominālās vērtības faktiskās ekonomiskās vērtības, t. i., 20,94 % no 6,97 mljrd. EUR); ii) aptuveni 670 milj. EUR lielas investīcijas, kas atbilst pamatlīdzekļiem, kuri no bijušās Kipras kooperatīvās bankas tika saņemti kā nodrošinājums; iii) 155 milj. EUR liela garantija (t. i., kapitāla pārvedums), ko saņēma *Hellenic Bank*, un iv) brīvprātīgas darba attiecību pārtraukšanas shēma (priekšlaicīgas pensionēšanās kompensācija) Kipras kooperatīvās bankas darbiniekiem (t. i., kapitāla pārvedums) 133 milj. EUR apmērā.

¹² Tomēr Komisijas atzinumā uzsvērts, ka gan budžeta plāna projektā 2019. gadam, gan Komisijas 2018. gada rudens prognozē vēl nebija iekļauta ar Kipras kooperatīvo banku saistīto banku nozares atbalsta pasākumu deficītu palielinošā (vienreizējā) ietekme uz vispārējās valdības bilanci 2018. gadā.

Konkrētāk, iestādes norāda, ka vispārējās valdības fiskālā stāvokļa pasliktināšanās 2018. gadā, proti, no pārpalikuma 1,8 % apmērā no IKP 2017. gadā līdz deficītam 4,8 % apmērā no IKP 2018. gadā, bija saistīta tikai un vienīgi ar vienreizējiem banku nozares atbalsta pasākumiem, kas tika veikti Kipras kooperatīvās bankas labā. Iestādes arī norāda uz to, ka vispārējās valdības nominālā balance, neskaitot šos vienreizējos pasākumus, 2018. gadā veidoja pārpalikumu aptuveni 3,4 % apmērā no IKP, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir uzlabojums par 1,6 procentpunktiem no IKP un veido pozitīvu novirzi par 0,5 procentpunktiem no 2019. gada budžeta plāna projektā nospraustā mērķrādītāja. Strukturālā budžeta stāvoklis 2018. gadā uzlabojās, sasniedzot pārpalikumu 2 % apmērā no IKP salīdzinājumā ar 1,3 % pārpalikumu 2017. gadā.

Visbeidzot, saskaņā ar vēstuli paredzams, ka vispārējās valdības nominālais deficīts 2019. gadā tiks koriģēts. Konkrētāk, tiek prognozēts, ka vispārējās valdības nominālā balance 2019. gadā atkal veidos pārpalikumu aptuveni 3 % apmērā no IKP, bet 2020. gadā – 2,8 % apmērā no IKP, tādējādi atspoguļojot saimnieciskās darbības normalizēšanos un darba tirgus uzlabošanos. Vēstulē norādīts, ka saskaņā ar prognozēm strukturālā balance 2019.–2020. gadā joprojām veidos pārpalikumu, apsteidzot vidēja termiņa budžeta mērķi.

5. SECINĀJUMI

Kopš 2011. gada vispārējās valdības parāds turas virs atsaucēs vērtības 60 % no IKP, un 2018. gadā tas sasniedza 102,5 % no IKP. Komisijas 2019. gada pavasara prognozē un stabilitātes programmā paredzēts, ka 2019. gadā parāds pārliecinoši samazināsies un būs mazāks par 100 % no IKP. Kipra 2018. gadā izpildīja pārejas noteikumu par parādu, un tiek prognozēts, ka 2019. un 2020. gadā tā sasniegs parāda samazināšanas etalonrādītāju. Tas liecina, ka Līgumā noteiktais parāda kritērijs ir izpildīts.

Pēc tam, kad vispārējās valdības nominālais pārpalikums 2016. gadā bija 0,3 % no IKP, bet 2017. gadā 1,8 % no IKP, 2018. gadā valdības nominālā balance Kiprā sasniedza deficītu 4,8 % apmērā no IKP, kas ir krietni virs Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības – 3 % no IKP. Ja nebūtu bijusi banku nozares atbalsta pasākumu vienreizējā ietekme 8,3 % apmērā no IKP, vispārējās valdības budžeta balance 2018. gadā būtu veidojusi pārpalikumu 3,5 % apmērā no IKP. Saskaņā ar Komisijas 2019. gada pavasara prognozi un stabilitātes programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības nominālā balance 2019. gadā atkal veidos pārpalikumu aptuveni 3 % apmērā no IKP, bet 2020. gadā – 2,5 % no IKP, un tādējādi tiks nodrošināta atbilstība atsaucēs vērtībai, turklāt ar uzviju (par vairāk nekā 5,5 procentpunktiem no IKP). Līguma un Stabilitātes un izaugsmes pakta nozīmē atsaucēs vērtības pārsniegums 2018. gadā nav uzskatāms par ārkārtēju, taču tas ir īslaicīgs. Tas liecina, ka 2018. gadā Līgumā definētais budžeta deficīta kritērijs pirmšķietami nav izpildīts.

Saskaņā ar Līgumu šajā ziņojumā tika apskatīti arī būtiskie faktori. Šie būtiskie faktori ietver faktu, ka vispārējās valdības nominālais deficīts 2018. gadā, tos skait atsaucēs vērtības pārsniegums, bija pilnībā saistīts ar banku atbalsta pasākumu vienreizējo ietekmi 8,3 % apmērā no IKP, kas arī veicināja vispārējās valdības parāda pieaugumu 2018. gadā. Turklāt strukturālā balance 2018. gadā sasniedza pārpalikumu 2,0 % apmērā no IKP, un paredzams, ka tas joprojām būs lielāks par vidējā termiņa mērķi – līdzsvarots budžeta stāvoklis strukturālā izteiksmē 2019. un 2020. gadā. Tomēr, tā kā valdības parāda attiecība pret IKP pārsniedz atsaucēs vērtību 60 % no IKP un nav izpildīts dubultais nosacījums, proti, deficītam jāpaliek tuvu atsaucēs vērtībai un tā atsaucēs vērtības pārsniegumam jābūt

īslaicīgam, minētos būtiskos faktoros nevar ņemt vērā soļos, ko veic, lai attiecībā uz Kipru pieņemtu lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta esību.

Tajā pašā laikā tiek gaidīts, ka 2019. un 2020. gadā Kipra pilnīgi izpildīs visas Stabilitātes un izaugsmes pakta prasības (tai skaitā apsteigs prognozēto vidēja termiņa budžeta mērķi, un tiek prognozēts apjomīgs vispārējās valdības budžeta pārpalikums), un tādējādi tiks nodrošināta atbilstība deficīta kritērijam un parāda samazināšanas etalonrādītājam. Ņemot vērā iepriekš minēto, pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras sākšana fiskālās uzraudzības vajadzībām nebūtu lietderīga. Tāpēc Komisija uzskata, ka nav jāveic turpmāki pasākumi, lai pieņemtu lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta esību.